

Төрөппүттэргэ онлайн-марафон «Сагабын сайыннар» (запуск речи)

Аныгы үйэбэ оҕолор хойутаан санараллара, эбэтэр санарар сатабыллара олус мөлтөх буолбута үгүс уйулҕа уонна тыл үөрэхтээхтэринэн бигэргитиллэн турар. Бу барыта биллэн туран оҕо уопсай доруобуйатын туругуттан, оҕо сайдыытын таһыма уратытыттан уонна биир сүрүнэ оҕоҕо төрөппүт өттүттэн болҕомто тийбэтиттэн үөскүүр. Үксүгэр төрөппүттэр оҕоҕо сотовай туттаран кэбиһэллэр, оҕо ытаабат, илин-кэлин сүүрэкэлээн мэйһидэспэт буолла даҕаны ол аата барыта үчүгэй дии саныылар. Сотовайга, ютубка, араас гаджеттарга олорор оҕолор үксүн нууччалыы саналаах буолаллар, омук тылын төрөөбүт тылларыттан ордук санара сатыыр курдуктар. Бу барыта оҕо сайдар дьобуругар кэлин охсуулаах буолара саарбаҕа суох.

Бу проегы саҕалыам иннинэ аан бастаан консультация ыппытым, ол консультациялар уонна үлэм ссылгалара:

1. Төрөппүккэ оҕону санарда үөрэтиигэ ыйыннык “Сагабын сайыннар”: <https://youtu.be/3yBPCBPTNoY>
2. “Хомус” оҕолорго хомуһу иһитиннэрэ, тэтимин батыһа үөрэтии. Кыра бөлөх оҕолоругар: <https://youtu.be/FbIMHxNxxMs>
3. «Сагабын сайыннар» төрөппүттэргэ ытыллыбыт марафонтан кылгастык (бастакы иккис күн): https://youtu.be/u_gZPuJdpqw

Бу каналбар арааһынай ис хоһоонноох үлэлэрим бааллар. Уонна биллэн туран үлэ үксэ сабыылаах “Күнчээн» инстаграмм страницабар тахсаллар. (Көрүүххүтүн баҕарар буоллаххытына телефоммар ватсабтаарын)

Төрөппүттэргэ онлайн-марафон «Сагабын сайыннар» (запуск речи)

Сыала: дистанционнай үөрэх кэмигэр төрөппүттэр оҕолорун кытары дьиэбэ дьарыктаналларын өйдөтүү. Интернет ситимин оҕо сайдыытыгар туһаналларын көрдөрүү. Оҕо оонньуу нөнүө сайдарын үөрэтии.

1 күн – «Тарбах оонньуулар»

Сыала: төрөппүттэр оҕолорун кытары тарбах оонньууларын оонньууларын үөрэтии, ситиһии.

2 күн – «Айылҕа матырыйаалынан оонньуулар»

Сыала: төрөппүттэр оҕолорун кытары айылҕа матырыйаалларынан оонньууларын үөрэтии, ситиһии.

3 күн – «Крупотерапия»

Сыала: төрөппүттэр оҕолорун кытары дьарыктаналларын үөрэтии уонна ситиһии.

4 күн – «Оҕом таптыыр оонньуута»

Сыала: төрөппүт дьиэбэ оҕо оонньуу нөнүө сайдар эйгэтин тэрийиэхтээбин өйдөтүү.

5 күн – «Аптаах кыл мээчиктэр»

Сыала: төрөппүт кыл мээчиги дьиэбэ оностон күннээҕи дьарыкка, оонньууга туһанарын өйдөтүү уонна ситиһии.

Сыһыарыы: Төрөппүттэргэ сүбэлэр.

Оҕолорбут сангарар дьобурдарын сайыннарарбытыгар биһиги бу курдук үлэлэһиэхтээхпит:

1. **Мэхэйдэри туоратын.** Оҕолор соска эмэллэрин тохтотобут. Өр кэмнэ соска эмэр оҕо уонун уонна тылын былчыннара ситэ сайдыбат.
2. **Оҕо тылын саппааһын байытын.** Оҕону кытары элбэхтэ кэпсэтэн, оҕо болҕомтотун тардар ойуулары, маллары көрдөрөн сангарда сатыахтаахпыт.
3. **Оонньуу нөнүө үөрэтин.** Элбэхтэ оҕону кытары хамсаныылаах оонньуулары оонньоон. Араас уруһуйдаах карточкалары, араас оонньуурдары туһанан саһахайдаах оонньоохха сөп. Оҕо сөбүлүүр оонньуутун кытта дьүөрэлээн сүүрүү, ыстаныы нөнүө сангарда үөрэтэбит.
4. **Тыл былчыннарын сайыннарын.** Артикуляционнай оонньуулары оонньоутуу.
5. **Бэйэ-бэйэни үтүктээһин.** Оҕо санатын дорҕооннорун үтүктээһин. «Ба-ба», «Бу-бу» - диэн үтүктэбит, ол кэннэ, бэйэбит толкуйдаабыт дорҕоонноргутун үтүгүннэрэбит.
6. **Оҕо тарбахтарын былчыннарын сайыннарын.** Манна элбэх оонньуулар бааллар, тарбах эрчиллиилэрэ, хоруомка тиһии, мозаика оноруу уо.д.а.

7. **Күннэтэ аабы бириэмэтин тутуун.** Оџоџо күннэтэ кинигэ ойууларын көрдөрүн, кэпсээн, остуоруйа, хоһоон аабын.
8. **Тэнгэ ыллаан.** Төһөнөн элбэхтэ оџоџутун кытта тэнгэ ыллыгыт дабыны, соччонон оџо сөпкө тынара, санарара тупсар.
9. **Компьютеры, телевизоры араарын.** Оџо тыла сайдарыгар телевизор “фоной” тыаһа олус мэхэйдиир уонна кэпсэтэр кинитин сагатын ылыммат, аралдьыйар.
10. **Оџо илиитинэн, сирэйинэн көрдөрөр мимикатын ылыныман.** Оџо тылынан быһаарарын ситиһин.
11. **Оџоџо болџомтоџотун көрдөрүн.** Оџо тугу эмэ кэпсиир, кэмигэр, болџойон истин, хайбаан, сэнээрин.

Онон бүгүнгэттэн эһиги оџолорбут туһугар биир неделялаах марафонна кыттыаххыт. Бу марафонна биһиги оџолору кытары оонньоу нөнүө үгүс дьарыктары ытыахпыт.

Тарбах оонньоуларыгар анаммыт авторскай хоһооннор.

ДЬИЭ

Тарбахтарбын холбооммун,
Дьиэ оноро оонньоубун,
Дьиэм ыраатар, чугаһыыр,
Аллараа, үөһээ хамсыыр.

ЛАМПА

Лампа дьиэни сырдатар,
Лампа кизээ холбонор.
Лампабыт умайар,
Лампабыт умаллар.

КҮЛҮҮС

Дьиэм күлүүһэ абырыыр,
Мин дьиэбин харабыллыыр.
Күлүүһүм хатанар,
Күлүүһүм арыллар.

КҮН

Күн Ираны көрбүт,
Күн олус үөрбүт.
Күн тыкпыт,
Күн саспыт.

СИБЭККИ

Сибэккилэр үүммүттэр,
Күнү көрөн үөрбүттэр.
Сибэккибит уһуктар,
Сибэккибит утуйар.

ЫТ

Мин ыттаахпын,
Доҕордоохпун.
Ытым үрэр,
Онтон үөрэр.

БАЛЫК

Кыракый балыкчааным,
Уна, ханас хайыһар.
Ууга устар, үөрэр-көтөр,
Ууга умсар, утуйар.

КУОБАХ

Куобах, куобах буоламмын,
Ойуоккалыы оонньоубун,
Доҕотторбун көрсөммүн,
Олус, олус үөрэбин.

БИҢИЛЭХ

Биһилэхпин онордум,
Тарбахтарбар кэтэттим.
Тарбахтарым үөрэллэр,
Биһилэхтээх оонньоуулар.

**Кыл мээчигинэн обону дьыссаакка уонна дьиэбэ оонньоһуохха соп,
холобур:**

I. Бу мээчиги дьибэ бу остуолга, муостаба ууран үрэ оонньотуоххутун сөп, маннык оонньууга обу тыынын, тынатын үлэтин сайыннарар. Обу артикуляционной аппарата сайдарыгар олус туһалаах.

II. Ону таһынан мелкай моторика сайыннарарга араас оһуор сааһылата оонньотуохха сөп, ытыһы, тарбабы массажтыахха эмиэ сөп.

III. Обу хобоон уерэтэригэр хоһоон тэтиминэн ытыска эргитиэххэ сөп.

IV. Кэрэ эйгэ бу сыһыаран, обуруо, браслет тистэриэххэ сөп. Дьүһүнүнэн дьүөрэлээн.

V. Ахсаанна эбиигэ, көбүрэтиигэ, ыраах, чугас диэни үөрэтиигэ туһаныахха сөп.

Уонна хас биирдии иитээччи, ийэ бэйэтин сатабылынан, айар дьобурунан бу кыл мээчиги оботун сайдытыгар туһаныан сөп.

IV. Кэрэ эйгэ бу сыһыаран, обуруо, браслет тистэриэххэ сөп. Дьүһүнүнэн, размерынан дьүөрэлээн.

V. Ахсаанна эбиигэ, көбүрэтиигэ, ыраах, чугас, уна-ханас диэни үөрэтиигэ туһаныахха сөп.

Маннык курдук хамсаныылаах оонньуулары уһуйаанга, дьибэ тэрийэн ытыахха сөп:

1. **Ким мээчигэ ыраах төкүнүйэрий.** Мээчиги трубочканы үрэн төкүнүтүү.
2. **Сыалы таба бырах.** Эти-хааны эрчийи
3. **Булчут уонна кустар.** Хамсаныылаах оонньуу
4. **Ким мээчигэ элбэгий?** Мээчиктэри хаба оонньоһун

5. **Остуолга хоккей.** Икки буолан хабылык маһынан хоккей быраабылатынан оонньоохун

6. **Дьяамаҕа таба киллэр.** Хабылык маһынан төкүнүтэн анал хайаҕаска киллэри

7. **Үрүң уонна хара мээчиктэринэн тыксаан.** Таба тыгыы, ким элбэх мээчиктээх хаалбыт кыайар.

Уонна да атын оонньуулары киллэрэн, уларытан-тэлэритэн оҕолорго оонньотуохха сеп.